

# Економіка для елеватора

Сучасні підходи дозволяють зробити спорудження елеватора цілком рентабельною справою.

ІРИНА ГЛотова

**У**кrajнські аграрії перебувають у постійному пошуку економічних і водночас технологічних рішень для елеваторних комплексів. Про те, як зберігати зерно по 10 доларів за тону, та які технології можуть мінімізувати витрати, розповідає міжнародний експерт зі зберігання зерна Каспарс Паварс.

**?** Які тенденції елеваторної галузі ви бачите та наскільки вони вписуються в українські реалії?

— Що стосується України, то на сьогодні найактуальнішими є перевалочні елеватори та елеватори, що призначені для фермерських господарств. У цьому секторі дуже багато роботи. Адже дедалі зерно все більше стає стратегічною продукцією. Є велика додаткова цінність у тому, що можна зерно притримати в господарстві й потім отримати значно вищу ціну, ніж безпосередньо під час збирання або через місяць після нього. Зрозуміло, аграрії

нині намагаються оптимізувати як витрати, так і саме виробництво, тож шукають комплексні рішення. Хочуть мінімізувати фінансове навантаження шляхом кредитів, або ж більше розтягнути часовий проміжок проекту, зменшуючи одночасні витрати.

**?** Проте ж багато наших сільгоспвиробників відкладають проекти зі спорудження елеваторів, адже ціна на них відверто лякає...

— На мій погляд, боятися цих капіталовкладень не варто — вони однозначно є рентабельними. Досвід нашої компанії в Канаді та Європі свідчить, що за будь-яких, навіть найсуворіших кліматичних умов, можна знайти цілком економічні рішення. Вартість збереження зерна в тамтешніх господарствах стартує від 10 доларів за тону. Вам клімат також дозволяє підібрати недорогі рішення.

**?** Чи вирізняються українські підходи до вибору елеваторів від європейських?

— Фермери ЄС будуть більше стаціонарних елеваторів, а не мобільних. Це легко пояснити тим, що за обсягами європейські господарства є меншими. Водночас європейці послуговуються сучаснішим стаціонарним розвантажувальним обладнанням, а також конвеєрами. Все більшої популярності набувають перевалочні елеватори та пункти: вони розташовуються в певному радіусі навколо себе, і складається розуміння того, який обсяг зерна у цьому регіоні можна закупити й зберігати.

**?** Які технології, на ваш погляд, будуть найцікавішими для українських фермерів? Досвід яких країн ми маємо переймати?

— Насправді, проаналізувавши українську елеваторну галузь, а також масштаби попиту й пропозиції, могу сказати, що особливих проблем із цим я не побачив. Сьогодні у вас пра-

цюють ті самі технології, що й у решті країн, ви не відстаєте від «елеваторної моди». Щодо економічних рішень, то я радив би більше уваги звертати на модульні сховища, адже вартість їх спорудження в рази нижча, а кліматичні умови підходять.

**?** В Україні вже є кілька модульних сховищ. У чому їх переваги, крім ціни зберігання?

— Модульні сховища легко змонтувати, не треба додаткове дороге обладнання, вони підходять для зберігання великих обсягів зерна. До того ж не потрібні дозволи на спорудження (хоча, можливо, дозвільна система в Україні легка, прозора та дешева?). Принцип роботи в них простий — треба створити майданчик, систему завантаження, підвести спеціальну систему продування зернової купи, а також трохи ручної праці, щоб закрити зернову купу спеціальним покриттям завтовшки близько одного сантиметра. Так можна зберігати кукурудзу, соняшник, пшеницю й навіть ріпак. Вартість зберігання тонни зерна в таких сховищах може становити 10–30 доларів.

**?** Чому ж тоді за такої, відверто, привабливої ціни на зберігання наші аграрії ставляться до таких сховищ скептично?

— Думаю, основна причина — популяризація цієї технології: ті аграрії, що побачили, як вона працює, активно переходять на неї. Проте існують й обмежувальні чинники. Наприклад, модульне сховище не підходить для тих господарств, що мають обмежені території. Якщо «банку» можна спорудити на лічених метрах, то для модульного сховища може знадобитися значна територія, що напряму залежить від бажаного обсягу зберігання. Інший недолік — модульне сховище — це тимчасовий захід. Тримати зерно бажано не більше ніж дев'ять місяців, за умови регулярного продування зернової купи. Після цього часу зерно треба або вивезти, або завантажити в силоси. Хоча, знову ж таки, все залежить від кондицій самого зерна: якщо воно сухе й погодні умови сприяють, то його можна зберігати й довше. Єдине — агрономи мають взяти собі за правило оглядати закладене зерно.

**?** Знаю, що агрономи досить скептично ставляться до надійності накривної плівки в модульних сховищах. До того ж її потрібно змінювати щосезону, а це додаткові витрати...

— Плівка — це полімерний матеріал, тож усе залежить від погодних умов її експлуатації. Якщо робити все обережно, то щороку змінювати її непотрібно. Мені відомі випадки, коли в українських господарствах плівку не змінювали кілька сезонів, і все було нормально. Крім того, існують різні завтовшки плівки, тож варто підбирати їх конкретно під потреби



Каспарс Паварс

господарства. Нещодавно також з'явилися так звані армовані плівки — це ще надійніший матеріал для зберігання. Проте, якщо ви побачили дірки в плівці, то це означає, що зерно може опинитися під загрозою.

**❓ Наші фермери починають масово шукати заміну дорогим газовим сушаркам, замінюючи їх на сушарки, що працюють на біомасі. Наскільки ця технологія є дієвою?**

— Так, сьогодні не лише у Європі велику популярність мають саме сушарки з котлами на біомасі: Скандинавія має величезний досвід у цьому. Робота на такому паливі стає тамтешнім фермерам у 6,7 рази дешевше, ніж на звичайному. Наприклад, у Прибалтиці до 80–90% сушарок обладнано саме такими котлами. Є проекти і в Україні, хоча їх і не так багато. Щодо рентабельності, то я маю інформацію, що один із масштабних українських проектів зі встановлення такої сушарки окупився лише за рік, хоча вартість установа котла на біомасі на 30–50% дорожча. Вітчизняні виробники котлів також зацікавлені в тому, щоб працювати спільно з іноземними компаніями — тож кінцевий продукт буде дешевшим.

Українські господарі почали більше рахувати гроші, а це означає, що масовий перехід на такі альтернативні технології — вже незаперечний факт.

**❓ На які важливі моменти в будівництві елеватора фермери не звертають уваги, хоча мали б це робити?**

— Насамперед, радив би думати про це заздалегідь — іще восени. Потрібно самостійно передивитися й пошукати варіанти, підрахувати економіку, й основне — вийти на ті речі, що конче потрібні господарству. Варто продивитися логістичну складову — оборотність транспорту, наближеність до поля тощо.

Часто аграрії забувають урахувати регіональні особливості. Я маю на увазі доступність електроенергії та палива, яке він обрав, розвинуту дорожню інфраструктуру, наближеність до сіл. Найбільша помилка, як на мене, це не думати на перспективу. Коли ми створюємо такі проекти, то радимо клієнтам подивитися на поетапне розширення, а не будувати відразу. Потім, можна підключати сушильне, очисне обладнання — варіантів може бути безліч.

**❓ Ви живете й працюєте в Прибалтиці, тож цікаво дізнатися, які тенденції в зберіганні зерна у вашому регіоні?**

— У нас сьогодні розвивається фермерський напрям, і кожен господар, який має 300–400 га, уже думає про спорудження власного елеватора. Ми мали великі труднощі з елеваторами радянської доби — вони були морально та фізично застарілими, що підштовхнуло розвиток кооперативного руху. Кооперативи створювалися за волевиявленням самих фермерів — вони об'єднувалися й створювали проміжний елеватор для торгівлі.

**❓ Чи допомагає сама держава або ЄС споруджувати такі об'єкти?**

— Так, євросубсидування існує. Прибалтика та Скандинавія мають спеціальну програму оновлення технічного парку, що дозволяє частково покрити витрати на обладнання — залежно від об'єкта така допомога може становити до 45% вартості. Також є пільгові кредити — аграрій може взяти їх під дуже привабливий відсоток — зазвичай 2–6% річних.

*iryna.glotova@agpmedia.com.ua*